

№ 2: ХТО ТАКА МОЛОДЬ?

Нова людина. Молодь і євангелізація

ВОЙЧЕХ СУРУВКА

24 ЖОВТНЯ 2018

«Молодь» – хто вона?

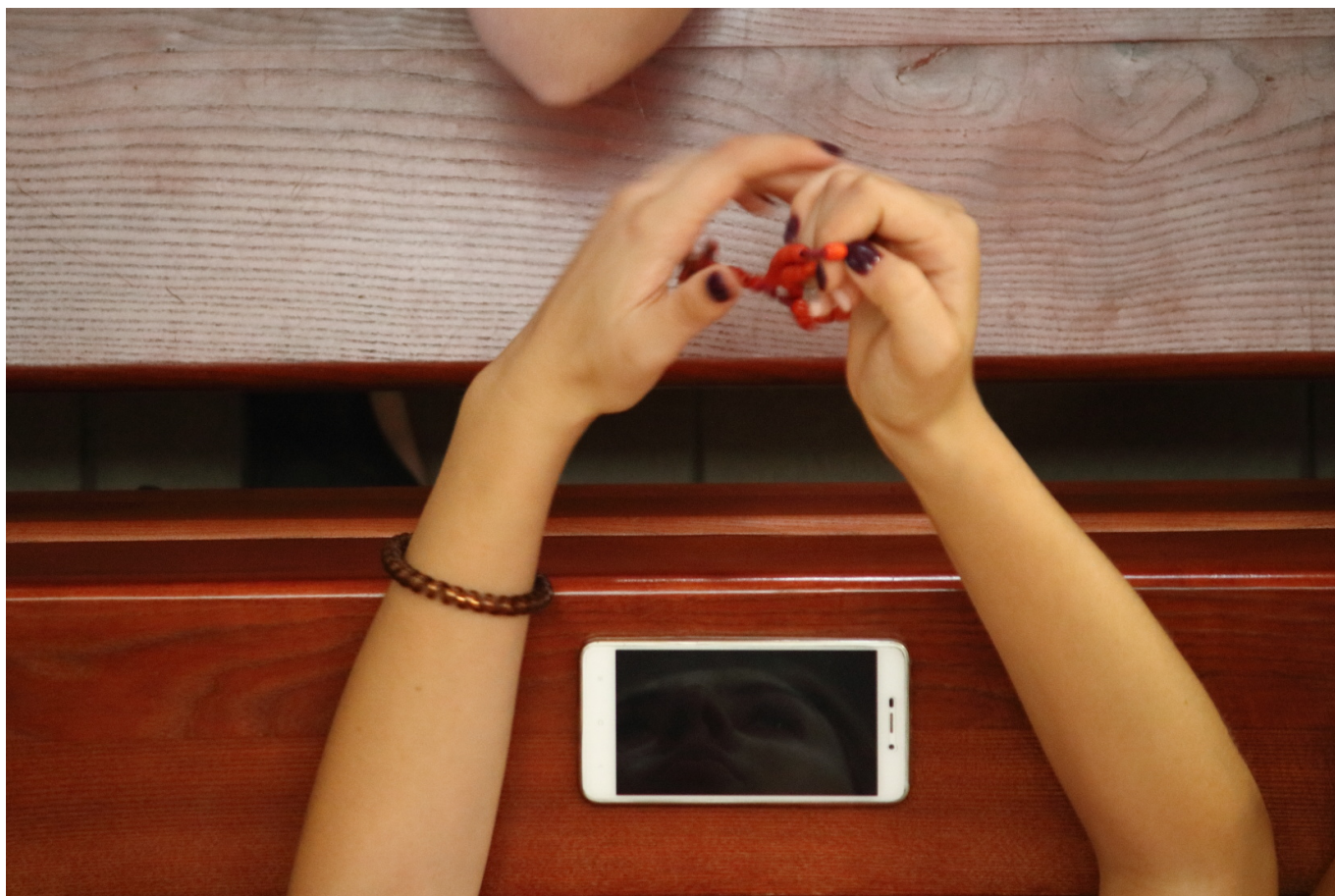

Фото: Якуб Гонцяж ОР

Перш ніж узятися до роздумів про євангелізацію молоді, я хотів би спробувати визначити соціальну групу, яку можна так назвати. Зазвичай вважають, що «молодь» у контексті людського розвитку – це люди віком від 11 до 19 років. Це час стрімкого дозрівання і

зростання, коли особа розвиває навички, зацікавлення, знання про світ – як теоретичні, так і практичні. Утім, різні організації пропонують різні вікові обмеження. У суспільних науках значення терміна «молодь» обрамлене дитинством із одного боку й соціальною зрілістю з іншого; проте обидва ці пункти доволі розмиті. На практиці молоддю переважно вважають людей, яким від 15 до 24 років, а часто верхню межу переносять до 30 й навіть 35 років, як, наприклад, у випадку обмежень для учасників Світового дня молоді.

Принципове питання душпастирської роботи полягає в тому, кому саме адресоване наше служіння, адже віковий діапазон (від 15 до 35 років) такий великий, що практично унеможливорює розробку якоїсь цілісної програми. Найстарші в цій групі давно закінчили навчатися й розпочали професійну діяльність, дехто вже й створив власні сім'ї. Перед молодшими стоять основні для їхнього юного життя запитання: з ким піти на побачення чи в кіно, куди вступити на навчання, ким стати в майбутньому. Уявіть тільки, найстарші з цієї групи можуть бути батьками наймолодших! Треба визнати: щодо біологічного, психологічного й соціального розвитку це два зовсім різні світи. Ба більше, пастирська робота має бути скерована на те, щоб ці окремі світи такими й залишалися. Я певен, що в душпастирському служінні не варто визначати межі молодіжної групи тільки за віком: це помилка, яка може призвести до непотрібного подовження періоду «молодості». Ідеться не про те, щоб людина почувалася старою, а про те, що між юністю і старістю лежить величезний простір дорослого життя, яке має свої особливості й цілі.

Є й інші критерії для визначення меж молодіжної групи. Для пастирських програм цінність має окреслення їх відповідно до настання соціальної зрілості (початок професійної діяльності, створення сім'ї). У такі важливі моменти змінюються запитання, які людина собі ставить. Проілюструємо за допомогою простого прикладу: той, хто створив сім'ю, уже не розмірковує, із ким звітувати життя, йому просто потрібно залишатися вірним зробленому вибору. Молодість – це час пошуку, дорослість – зрілості й будування. Так, у багатьох випадках таке розмежування доволі неточне, але воно дає критерії для ухвалення рішень у пастирському служінні. Якщо, наприклад, до пастиря, який організовує молодіжний виїзд, звертаються з проханням узяти в групу тридцятирічного чоловіка, що вже має дружину і двох дітей, то тут варто вказати на правильний напрям участі цього чоловіка в житті Церкви. У наших умовах можна зустріти численних осіб, які так подовжують собі час молодості – а насправді час уникання відповідальності. Мудра пастирська праця в кожному схожому випадку з повагою до особистого шляху кожної людини спонукатиме молодь до зрілості й відповідальності.

Мета роботи з молоддю

Молодість – це час запитувати й вирішувати. Ці два аспекти й мають визначати напрям пастирської діяльності. Працюючи зі студентами, я ставив собі завдання виховати їх до свідомої участі в житті Церкви й суспільства та до подружньої вірності. Інакше кажучи, йшлося про те, щоб студенти, які після навчання повернуться до своїх міст і сіл, могли усвідомлено брати участь у житті Церкви, хай би яка була їхня парафія: маленька і скромна чи велика, з розвиненим пастирським служінням. Відповідальність за парафію лягає на них, їм потрібно не тільки пасивно сприймати, а й брати активну участь і в літургійному, й у благодійному житті спільноти. З іншого боку, треба пам'ятати, що більшість молодих людей рано чи пізно укладе шлюб. Тут я орієнтувався на необхідний мінімум: якщо вони одружилися, то нехай принаймні не розлучаються. Звісно, у наш час навіть цей мінімальний план часто потребує героїзму й розмаїтої пастирської допомоги, яка підтримує подружжя у вірності й відданості.

Я певен, отже, що робота з молоддю має рухатись у двох напрямках: поглиблення віри як особистого вибору й духовно-емоційної інтеграції як підготовки до шлюбу. Зрозуміло, що не йдеться про те, аби залишити в пастирській роботі тільки ці два завдання – але вся вона має на них орієнтуватися. Простий приклад: дуже часто молодим людям у пастирській роботі пропонують перегляд фільмів. Культура в цьому випадку відіграє передевангелізаційну роль, а від пастиря залежить, яке кіно показати – і як його проінтерпретувати. Нема нічого поганого в тому, щоб разом переглянути фільм про Гаррі Поттера; проте потім варто скерувати розмову про нього у правильний бік (у цьому конкретному випадку уваги заслуговують дві теми: магії й таїнств, а також любові та дружби). Євангелізація – це не сам перегляд фільму, а відповідне його тлумачення у світлі Євангелія.

Окрім цих релігійних завдань, є ще й два загальнолюдські, які мають бути притаманні будь-якому вихованню, не тільки душпастирському. І про них не можна забувати, працюючи з молоддю. Перша полягає у плеканні любові до істини та її пошуку. Розум молодих людей відкритий до саява істини, й одне з основних завдань вихователя – навчити молодь прагнути до неї. У цьому є і спільнотний вимір. Коли Олександра Солжениціна спитали, що треба зробити, щоб упав комуністичний режим, він відповів: припинити брехати. Від слушного розуміння істини залежить подальше життя юної особи. Найкраще цей пошук правди допомагають підтримати дискусійні зустрічі з молоддю. Не треба боятися їх, варто дозволити молодим людям ставити запитання й помилятися. Друге загальнолюдське завдання – виховання сили волі, характеру. Тут найважливіші дисципліна й зорганізованість; без цього не може йтися про духовне зростання. Пастирська робота має бути скерована на перехід від виховання до самовиховання, щоб молодь сама брала на себе зобов'язання й виконувала їх, бачачи, як це допомагає духовному розвитку. Єпископ Кароль войтила 1961 року писав,

вказуючи на принципове значення святості й сили волі: «Внутрішнє життя не зводиться до теорії, до насолоди від тих чи інших істин віри, а завжди знаходить вияв у певному аскетизмі (навіть якщо ґрунтованому на усвідомленні своєї слабкості). Без нього внутрішнє життя буде тільки якимось ідеалізмом, а не життям, тимчасом як сама назва вказує, що це мусить бути життя, просто життя».

Наші проблеми

Варто також вказати на проблеми, які ускладнюють втілення пастирської програми. Я не запитуватиму про причини цих явищ – вони дуже складні, і їх не вдасться добре проаналізувати в такому короткому тексті. Звісно, треба взяти до уваги первородний гріх, головну перешкоду для пастирської праці. Проте гріховні схильності людини в різних соціальних умовах проявляються по-різному.

Першу й основну проблему описав в одному інтерв'ю поет Йосип Бродський. Коли в 1990-х його запитали, яка основна перешкода у прагненні росіян до демократичних змін, він відповів коротко: брак поваги до іншої особи. Таку поведінку можна побачити в численних сферах життя, бодай у громадському транспорті. Усупереч цій тенденції, II Ватиканський собор нагадує, що «людина – це шлях Церкви». Тут нам ще багато належить зробити, і дороговказом може стати енцикліка Йоана Павла II «*Evangelium Vitae*». Варто познайомити молодь із цим текстом, можна взяти його за основу для дискусій чи коментарів на тематичних зустрічах, зокрема звертаючи увагу на сексуальну етику й пошану до нового життя з миті зачаття.

Друга проблема впливає з першої. Часто, розмовляючи з молоддю, можна помітити прагнення близькості з іншими, ускладнене невмінням встановлювати тривалі стосунки. Ще виразніші ці труднощі стають у добу розвитку техніки й повсюдного доступу до соцмереж. Замість реальних взаємин із ровесниками молодь обирає віртуальні. У пастирській роботі необхідно зважати на цю проблему, адже вкрай непросто створити душпастирську групу, якщо її учасники не мають досвіду живих стосунків. Церква – це спільнота або спільнота спільнот. Кожна з різноманітних груп, зокрема молодіжних, мусить зберегти цей спільнотний характер, що дуже складно зробити, коли бракує взаємної довіри. Створювати її допомагають неформальні зустрічі в межах пастирської роботи, спільні поїздки. І що складніша буде мандрівка, то краще вона згуртує людей, тому чудовий варіант – походи в гори: вони самі собою мають виховну силу.

Третя важлива проблема – це розпад сім'ї. Основні моделі стосунків із іншими людьми ми

виносимо саме з сімейного середовища. Якщо таких моделей бракує, їх буде вкрай нелегко сформувати в дорослому віці.

Звісно, ці зауваги не вичерпують тему євангелізації молоді, а скоріш запрошують до подальшої дискусії. Але підсумувати їх можна так: євангелізація молоді спрямована на те, щоб запропонувати новий погляд на людину. Людину, яку відкупив Христос, члена Церкви як містичного Тіла Христового. Людину, яка сміливо проголошує Христа у світі.

ВОЙЧЕХ СУРУВКА

24 ЖОВТНЯ 2018